

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-85

2.2.2024

Gjensidige Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Brudd på opplysningsplikten under forsikringsavtalen til et selskap hvor sikrede er daglig leder og eier – "særlige grunner" til å nekte fornyelse av sikredes private forsikringer? – fal. § 3-5.

Foretaket avsto et krav rettet under forsikringsavtalen til et selskap hvor sikrede var daglig leder, styreleder og eneeier, på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten i skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Opplysningene i skadeoppgjøret ble gitt av sikrede. Foretaket varslet deretter at det ikke ville fornye sikredes private forsikringer fra hovedforfall, da det ikke lenger hadde tillit til sikrede. Foretaket anførte at dette var "særlige grunner" som gav foretaket rett til å nekte fornyelse av forsikringsavtalen, jf. fal. § 3-5. Sikrede bestred at opplysningsplikten var brutt under skadeoppgjøret til selskapet, og anførte at det uansett ikke var identifikasjonsadgang mellom sikrede og selskapet. Nemndas flertall kom til at brudd på redegjøringsplikten som sikrede i morselskapet, måtte regnes som et "særlig forhold" ved spørsmålet om fornyelse av foretakets avtale med sikrede i en privat forsikring.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om videreføring av en forsikringsavtale, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 3-5 annet ledd.

Sikrede var daglig leder, styreleder og eneeier i selskap B., som søkte erstatning for vannskader påført et hotell i mars 2020. Foretaket besluttet 16.3.21 å avslå erstatningskravet og si opp forsikringsavtalen på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Foretaket varslet 6.4.21 at det ikke ville fornye sikredes private forsikringer fra hovedforfall 10.6.21. Foretaket viste til at det ikke lenger hadde tillit til sikrede som følge av ovennevnte skadeoppgjør. Foretaket anførte at dette var "særlige grunner" som gav foretaket rett til å nekte fornyelse, jf. fal. § 3-5 annet ledd.

Sikrede klaget på foretakets avgjørelse. Foretakets kundeombud opprettholdt foretakets standpunkt etter en ny vurdering 8.10.21.

Sikrede krever videreføring av forsikringsavtalen og bestrider at det foreligger uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret. Det er uansett ikke identifikasjonsadgang mellom aksjeselskapet og sikrede i dette tilfellet.

Forsikringsforetaket hevder det har rett til å avslutte forsikringsavtalen. Sikrede brøt uredelig opplysningsplikten under et skadeoppgjør for et selskap hvor han var daglig leder, styreleder og eneeier. Dette utgjør "særlige grunner" som gir foretaket rett til å nekte fornyelse av avtalen med sikrede privat, jf. fal. § 3-5 annet ledd.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på videreføring av forsikringsforholdet.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Nemnda kom i FinKN 2024-47 til at spørsmålet om foretaket var uten ansvar pga. sikredes uredelige brudd på redegjøringsplikten i skadeoppgjøret for morselskapet måtte avvises fra behandling fordi saken ikke var egnet for utelukkende skriftlig saksbehandling ved Finansklagenemnda. Denne saken er derfor ikke rettslig avklart i morselskapets favør på nåværende tidspunkt.

Flertallet legger til grunn at foretakets påstand om rett til å avslutte forsikringsforholdet forutsetter at sikrede som daglig leder/styreleder uredelig brøt redegjøringsplikten i et skadeoppgjør i sikredes morselskap.

Fal. § 8-1 femte ledd gir foretaket rett til å si opp "enhver forsikringsavtale det har med sikrede". "Sikrede" er "den som etter forsikringsavtalen vil ha krav på erstatning eller forsikringssum", jf. tidligere fal. § 1-2 bokstav c). Ved forsikring av blant annet aksjeselskap vil formuleringen "sikrede" referere til styret, administrerende direktør eller annen selskapsledelse, samt eier av selskapet, jf. Brynildsen m.fl., Forsikringsavtaleloven med kommentarer, 3. utg. 2014, s. 177-178. Sikrede er daglig leder og styreleder i morselskapet i tillegg til at han er personlig sikrede i egen kombinertforsikring. Det uredelige bruddet på redegjøringsplikten er imidlertid foretatt som sikrede under morselskapets forsikring. Ordlyden i § 8-1 tilsier at oppsigelsesretten gjelder for den sikrede som har brutt redegjøringsplikten, og at oppsigelsesretten ikke kan utvides til å gjelde for avtaler med andre sikrede, selv om det er samme person som er sikrede for disse forsikringene, jf. også FinKN 2012-386, hvor nemnda kom til at brudd på fal. § 8-1 fjerde ledd begått av sikrede under en privat forsikring, ikke ga foretaket grunnlag for å si opp forsikringen for diverse selskaper hvor sikrede var daglig leder. Fal. § 8-1 femte ledd vil derfor ikke kunne hjemle oppsigelse av sikredes private forsikring i dette tilfellet.

Foretakets adgang til å unnlate å fornye forsikringen er for øvrig regulert i fal. § 3-5, med følgende ordlyd frem til 1.7.22:

Vil ikke selskapet at forsikringen skal fornyes automatisk, må det varsle forsikringstakeren om dette senest to måneder før forsikringstidens utløp. Varslet skal være skriftlig og grunnlagt. I motsatt fall fornyes forsikringsforholdet for ett år.

Selskapet kan bare unnlate å fornye en forsikring etter første ledd når det foreligger særlige grunner som gjør det rimelig å avbryte forsikringsforholdet. Selskapet skal i varslet orientere om adgangen til å benytte utenrettslige tvisteløsningsordninger, eventuelt om andre muligheter for å få prøvd om selskapet har rett til å unnlate fornyelse.

Foretakets varsel er datert 26.3.21 og sendt per brev. Forsikringsavtalen har hovedforfall 1.7.21. Foretaket forklarer grunnlaget for å nekte fornying av avtalen og opplyser om klagemulighetene. Foretaket har dermed oppfylt kravene til varsling i bestemmelsens første ledd.

Foretaket kan etter fal. § 3-5 annet ledd kun nekte å fornye en forsikring dersom det foreligger "særlige grunner" som gjør det "rimelig" å avbryte forsikringsforholdet. Formuleringen "særlige grunner" forutsetter at det må skje et avvik fra den normale eller forutsatte gjennomføringen av forsikringsavtalen, men bestemmelsen sier ikke noe om hvilke grunner som kan påberopes.

NOU 1987:24 pkt. 3.3.3 har følgende omtale av adgangen til å unnlate å fornye:

Et utgangspunkt for oss er at når først et selskap har akseptert en person som forsikringstager, har det også et visst ansvar for at vedkommende får opprettholdt sitt forsikringsbehov. Hvor den oppsagte får tegnet en ny tilsvarende forsikring i et annet selskap, oppstår det riktignok ikke noe problem. Det at en forsikring

nektes fornyet er imidlertid såpass spesielt at vi ikke ser det som usannsynlig at oppsigelsen blir kjent innen bransjen og medfører at vedkommende får problem med å få ny forsikring i et annet selskap. Vi mener derfor at selskapet ikke skal stå fritt i å kvitte seg med en forsikringstager som det en gang har akseptert. På samme måte som ved oppsigelse i perioden, jf utkastet § 3-3 første ledd annet punktum, må det kunne kreves at selskapet kan påvise en særlig grunn som gjør det rimelig å gå til oppsigelse. Det at en forsikringstager er en ulykkesfugl, og har høyere skadefrekvens enn det normale, bør ikke alene kunne begrunne oppsigelse. Det må i tilfellet komme noe i tillegg som viser at tillitsforholdet mellom forsikringstageren og selskapet er brutt. Selskapet må f.eks kunne påvise at forsikringstageren har medvirket til fremkallelse av forsikringstilfellet, eller gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjør.

Et avslag pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret vil ifølge disse uttalelsene kunne gi rett til å unnlate fornyelse.

I nåværende sak er imidlertid redegjøringsplikten brutt av sikrede under morselskapets forsikring, mens oppsigelsen gjelder overfor sikrede i en privat forsikring. Fal. § 3-5 gjelder forholdet til "forsikringstageren", og utgangspunktet må være at hvert enkelt kundeforhold må vurderes for seg. Samtidig vil "tillitsforholdet" som forarbeidene omtaler gjelde forholdet mellom foretaket og den personen som har ansvaret for å ivareta pliktene overfor foretaket. Dette er derfor en personlig relasjon som ikke nødvendigvis er begrenset til et kundeforhold. Når sikrede har brutt foretakets tillit ved uredelig brudd på redegjøringsplikten, er dette noe som hefter ved sikrede som person. Det er ikke rimelig at foretaket skal tvinges til videre forretningsforbindelse med en person som gjør seg skyldig i et slikt tillitsbrudd.

Til støtte for denne løsningen viser flertallet også til forarbeidene til fal. § 1B-3 annet ledd annet punktum, som anvender tilsvarende formulering som betingelse for avslag på forsikring. Ot.prp. nr. 41 (2007–2008) s. 100 angir her:

Annet ledd annet punktum gjelder andre særlige forhold som medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte. ... Her omfattes blant annet forhold som er av betydning for tillitsforholdet mellom forsikringssøkeren og selskapet, for eksempel tidligere skadehistorikk eller mistanke om forsikringssvindel.

Siden dette gjelder avslag på søknad om forsikring, må mistanken om forsikringssvindel gjelde en annen avtale enn den søknaden gjelder. Dette taler for at tillitsforholdet gjelder den personlige relasjonen, uavhengig av det enkelte avtaleforholdet. Uttalelsen gir heller ikke grunnlag for å sondre mellom forskjellige typer av forsikring avhengig av forsikringens karakter, eller om det dreier seg om forbruker/næringsforhold.

Flertallet mener derfor at brudd på redegjøringsplikten som sikrede i morselskapet også må regnes som et «særlig forhold» ved spørsmål om fornyelse av foretakets avtale med samme sikrede i en privat forsikring.

Nemndas mindretall, Hege Sundby, bemerker:

Mindretallet er av en annen oppfatning enn flertallet og mener klager må gis medhold.

Saken reiser spørsmål om det foreligger "særlige grunner" som gjør det "rimelig" for foretaket å avbryte forsikringsforholdet, jf. fal. § 3-5 annet ledd, også for klager privat på bakgrunn av et forutsatt brudd på redegjøringsplikten fra klager i en næringssak mellom foretaket og klagers aksjeselskap.

Mindretallet mener at selv om et brudd på redegjøringsplikten fra klager i næringssaken mellom klagers selskap og foretaket kan påvirke tilliten mellom klager personlig og foretaket, er dette ikke nok til å utgjøre "særlige grunner" og dermed gi foretaket rett til å unnlate fornyelse av klagers private forsikringer. Klager personlig og klagers selskap er to ulike rettssubjekter - med de ulike rettigheter og forpliktelser det medfører - og skal ikke likestilles. Hvert enkelt kundeforhold må

vurderes for seg selv.

NOU 1987:24 pkt. 3.3.3 angir at når først et selskap har akseptert en person som forsikringstager har det også et visst ansvar for at vedkommende får opprettholdt sitt forsikringsbehov. Videre heter det i de samme forarbeidene at selskapet ikke skal stå fritt i å kvitte seg med en forsikringstager som det en gang har akseptert. Dette vil særlig gjøre seg gjeldende der det kan tenkes at forsikringstakeren vil få utfordringer med å få tegnet forsikring i et annet selskap. Etter mindretallets syn må dette veie tungt.

Mindretallet mener også at det fremstår urimelig at klager privat skal miste muligheten til å forsikre hus og hjem som følge av mistanke om brudd på redegjøringsplikten i næringsforhold. Nettopp det bevisst valgte rettslige skillet mellom aksjeselskap og privatperson må få betydning også i denne relasjonen.

Flertallet viser til forarbeidene til fal. § 1B-3 om avslag på forsikring, og at dette skal ha relevans for vår sak da det her går frem at mistanke om forsikringssvindel i annen sak kan være et grunnlag for å avslå forsikring. Mindretallet mener likevel det er en forskjell på den situasjon at selskapet avslår en ny søknad om forsikring, og situasjonen i vårt tilfelle, der en allerede eksisterende forsikring nektes fornyet.

Etter en samlet vurdering er mindretallets syn altså, under noe tvil, at klager må gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).